

LIDT DANSEHISTORIE

De danse vores forening beskæftiger sig med ligger i perioden fra ca. 1850 - ca 1920

Navnet selskabsdansen fortæller vel at dansene stammede fra de lidt højere kredse, det højere borgerskab, adelen, ja helt ind i de royale kredse. Dansene blev udført meget stilfuldt.

Damerne var som regel iført de helt store rober. Herrerne i gallauniform eller i kjole og hvidt.

Kvadrilledansene var, som den mest udbredte form for dans, bygget op som dansesuiten i et A - B - C - D stykke, måske endda flere. 5 - 6 forskellige danse til lige så mange forskellige musikstykker.

I modsætning til de kvadrilledanse det er kendt som folkedans, Her har man f.eks. 5 ture, den samme musik i alle ture, i dansen udskiftes så som regel A - stykket i hver gennemdansning.

I det følgende vil jeg fortælle lidt om de mest populære kvadrille og pardanse:

LES LANCIERS

Oprindelig stammer kvadrilledansen fra Frankrig. En engelsk Lady indførte denne danseform omkring 1816. I 1820 komponerede to dansemestre, Duval (irsk) og Josef Hart (eng.) hver sin Lanciers (the Lancers) Josef Hart skrev også musik til sin udgave. Denne musik bruges af og til, men vi foretrækker en melodi skrevet af en ukendt komponist J. Mikel, måske fransk, måske er navnet et synonym, så vidt man ved er det det eneste musikstykke han har skrevet.

Dansen kom til København omkring 1850 på en danseskole der lå i Østergade, herfra bredte den sig ud over hele landet. Der blev efterfølgende komponeret en masse lanciers-musik bl.a. skrev en organist, ved synagogen i København, Nic. Berendt lanciers - musik. Der blev ligeledes danset til udtog fra forskellige operaer bl.a. Auber og Carmen.

Skulle vi vælge en dansk nationaldans, burde det være Les Lanciers. Danmark er stort set det eneste sted den danses. Specielt er femte tur ren dansk.

Efter 1. reprise står der "pur fini" hvilket betyder at de tre akkorder skal spilles til sidst, det er åbenbart blevet oversat, så der var for meget musik, i stedet fandt man så på forskellige danseformer, polka i kreds, kreds med sideløbstrin, krydse mellem hinanden m.m.

Først i 1910 fandt nogle kloge hoveder på den mølle vi kender i dag.

I midten af 1800 tallet begyndte folk at interessere sig for pardanse, der blev danset vals, polkaer og mazurkaer, dansene fik et vældigt skub fremad med de medrivende melodier fra Strauss-dynastiet i Wien.

Kvadrilleformen syntes imidlertid at være dansemestrene foretrukne danseform. På et møde i Paris i 1865 blev man enige om, at puste nyt liv i kvadrilledansene ved at tilsætte de elementer som folk kunne lide, lidt tæt dans med sin partner.

Et af resultaterne var, i begyndelsen af 1870:

LES VARIETES PARISIENNES (Pariser kvadrillen)

Dansen som indeholdt de elementer som var på mode. Dansen er opbygget i 5 ture, som den traditionelle kvadrilledans, men samtidig indgår i alle ture, på skift, vals, polka og mazurka. Dansen blev hurtigt populær og bredte sig hurtigt ud i Europa og til U S A her blev der dog indføjet stikord, meget lig de calls der kendes fra square danse

Den nye dansestil bevirkede, at flere komponister og dansemestre også spekulerede i flere nye pardanse, som der blev gjort en hel del ud på danseinstitutterne.

ANGLO DANE

Ludvig Smith, hvis kunstnernavn var Louis Forgeron, kom som barn til den kongelige balletskole hvor han senere virkede som lærer. Omkring århundredeskiftet fik han eget danseinstitut og lavede bl.a. Anglo Dane, musikken skrev han under sit kunstnernavn.

Når man købte noderne til dansen, lå dansebeskrivelsen inden i og mens dansen stadig var en nyhed kunne man modtage gratis danseundervisning i Ludvig Smiths danseinstitut.

Senere kom fra hans hånd flere pardanse bl.a. ORION og LA-DANOISE. Men stadigvæk var kvadrilledansene dansemestrenes foretrukne, så i 1901 skrev Louis Forgeron musikken til:

PRINSESSE ALEXDRINE KVADRILLE

Ved en konference på Det Kongelige Teater omkring år 1900 syntes flere dansemestre at der manglede fornyelse i kvadrilledansene og Balletmester Hans Beck opfordrede til at gøre noget ved sagen. Komponisten Louis Forgeron og balletdanser Georg Bertelsen besluttede sig for en lille kvadrilledans på tre ture, en introduktion og en finale.

Ca. 1 år efter blev dansen præsenteret for strenge dommere, dansere og musikere ved Det Kongelige Teater. Dommerne syntes godt om den, herefter blev den introduceret i en større kreds, hvor den gjorde stor lykke

Dansen skulle jo også have et navn. Georg Bertelsen fik den ide, at spørge kronprinseparret om lov til at kalde den Prinsesse Alexandrine kvadrille. Man fik tilladelsen og kort tid efter sås den overalt i selskabslivet.

Dansen er ikke, som nogle tror, lavet specielt til prinsessen.

LE PRINCE IMPERIAL

Dansen er oprindelig fransk, en kom til landet næsten samtidig med Les Lanciers og blev ofte kaldt Lanciers lillebror. Den blev hurtigt optaget på de førende danseskoler, dog hovedsageligt i Hovedstaden. Men allerede i starten af 1920 tabte man interessen for dansen der hurtigt gled ud i mørket.

Det er dog værd at bemærke, at på Poul Petersens danseinstitut, hvor man også uddannede danselærere. Her skulle man til eksamen, så sent som i 1928 instruerer i dansen og oven i købet skrive stil om den.

Det er uvist hvem der har lavet musikken, men dansebeskrivelsen som vi bruger stammer fra Poul Petersens danseinstitut i København 1883.

LES LANCIERS VALSE'S

Omkring 1891 blev denne dans meget populær i det parisiske selskabsliv og bredte sig hurtigt til det øvrige Europa. Dansen er bygget op på samme måde som Les Lanciers, og alle de andre samtidige danse. Den er bygget op i 5 ture, hvor der i alle ture er indlagt vals.

Dansemester Franqois Paul har skævet til Les Lanciers i sin opbygning af dansen, med lidt lån fra andre af tidens danse.

L. C. Desormes har komponeret nogle iørefaldende valsemelodier, der leder tanken hen på

Strauss'ernes verden.

I en oversigt over selskabslivets danse fra 1895 skriver G. Desrat: For nogle år siden fremkom i badesæsonen en Lanciers Valse. Den succes dansen fik ved kysten sikrede den en triumferende entre i de parisiske saloner. - Den indskudte vals kunne valgfrit danses i to el. tre skridts vals.(?)

FRANCIASEN

Denne dans findes i flere forskellige udgaver, men starten skal tillægges "den franske kvadrille" og har sin oprindelse inden for teater og ballet-verdenen. I Frankrig var det i 18. og 19. årh. utænkeligt at opføre en opera eller et syngespil uden indslag af dans og ballet.

Vi har i Danmark flere former for "Franciaser". Ordet française blev brugt som en almindelig betegnelse for franske kontradanse. Vi har den bl.a. som rækkedans med 10 ture, denne udgave minder i turene 5 - 9 en hel del om den française der er optegnet i et folkedanserhæfte fra Møn.

Endvidere findes den som kvadrilledans til Joh. Strauss iørefaldende musik til operetten "Flagermusen" Den er danses enkelte gange her i foreningen.

KRONPRINSESSE INGRID KVADRILLE.

I 1935 giftede kronprins Frederik (senere kong Frederik d. 9.) sig med den svenske prinsesse Ingrid. Sådant en speciel begivenhed gav ofte anledning til en ny dans.

I dette tilfælde lavede balletdanseren Georg Bertelsen koreografien og Walther Schrøder komponerede musikken til denne nye kvadrilledans.

Kronprinsesse Ingrids kvadrille er samme type dans som de fleste andre gamle selskabsdansen,

En kontradans sammensat af fire forskellige musikstykker til fire forskellige danse.

Som en særlig hyldest til den svenske prinsesse indgår den svenske nationalmelodi både som mellemspil og som afslutning.

I 1930'erne var det ellers hovedsageligt oversatte engelske danse der var på mode, her har vi så undtagelsen, et rent dansk arrangement, formentlig også det sidste af sin art. Parret Bertelsen og Schrøder står for flere af vore gamle selskabsdansen.

Dansen gik i øvrigt ret hurtigt i glemmebogen og er først taget op igen i de senere år.

- ✎ -

Her er nævnt nogle af de danse vi i vores forening bruger mest, men der er en lang række, f.eks. "Eugenie kvadrillen" kendt fra Vilhelm Ballings dansebog fra 1875, der gik mange år inden man fandt musikken til den. "Jule Kvadrillen" der aldrig blev særlig populær, det er en ret kompliceret dans. "Kedelflikkerdans" er optegnet i et folkedanserhæfte fra Bornholm, men stammer fra balletten "Vaskepigerne og Kedelflikkeren" opført på Det Kgl. Teater i 1788 og var på teatrets repertoire i mange år.

En lidt atypisk dans er "8te Turen - Promenade Kvadrille" her er der ingen der "står over" alle 4 par danser hele tiden. Det er i øvrigt den sidste dans man kender fra, tidligere omtalte, Ludvig. Smith / Louis Forgeron. Den udkom i 1904.